

ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН ХАРАКТЕРИСТИК СНІГОВОГО ПОКРИВУ НА МЕТЕОСТАНЦІЇ ЛУЦЬК

Проблема змін клімату та розроблення шляхів адаптації до них турбує не лише науковців, а й пересічних громадян та місцеві громади. Адже негативний вплив погоди на самопочуття і працездатність людини, погіршення умов ведення сільського й лісового господарства, зменшення обсягів та зниження якості водних ресурсів призводять до збільшення фінансових витрат, загострення продовольчої, сировинної та екологічної криз.

Згідно прогнозу регіонального клімату України у XXI столітті за глобальними кліматичними моделями та сценаріями очікується підвищення приземної температури повітря в усі пори року, особливо в зимовий сезон. Прогностичні дані також вказують на можливість зміни режиму випадання опадів: збільшення їх взимку й навесні та зменшення в літньо-осінній період [2, 51]. Саме такі тенденції вже намітилися на метеостанції Луцьк, що у Волинській області: зростають температура повітря майже в усі місяці року, тривалість безморозного періоду [4, 46], кількість опадів, особливо в холодний період року [3, 121–122].

Сніговий покрив є одним з природних видів водних ресурсів, що має різновекторне значення для господарства: з одного боку, убезпечує земну поверхню від інтенсивного промерзання вглиб, що сприяє перезимівлі озимих культур, насиченню ґрунту вологою, переведенню поверхневого водного стоку в підземний; а з іншого – снігові заноси створюють труднощі для транспорту, мокрий сніг іноді призводить до масового ламання дерев та обриву ліній електропередач, накопичення снігу на крутих гірських схилах формує снігові лавини, великі снігозапаси сприяють формуванню високих повеней чи паводків. Отож, сніговий покрив є важливим чинником формування природних умов, проте його характеристики дуже мінливі в часі та просторі, особливо в умовах змін циркуляційних процесів в атмосфері. Зважаючи на це, необхідно відслідковувати тенденції коливань його характеристик [1, 52–53].

На метеостанції Луцьк сніговий покрив зазвичай з'являється в 3-й декаді листопада і ще можливий у 3-ій декаді березня (рис. 1). Середня декадна висота снігового покриву найчастіше коливається в межах 4–10 см. Хоча в окремі роки висота снігового покриву на кінець декади буває значно вищою середніх значень, наприклад, взимку 2005–2006, 2009–2010, 2011–2012, 2012–2013, 2020–2021 рр. (рис. 2). За досліджувані 2005–2025 роки найбільша висота снігового покриву на кінець декади (26 см) спостерігалася взимку 2009–2010 рр. (3-я декада січня) і взимку 2012–2013 рр. (3-я декада грудня) (див. рис. 1). Натомість, деякі зими бувають майже безсніжними, як от у 2019–2020 рр., 2024–2025 рр. – лише 2 см снігу протягом однієї декади (див. рис. 1).

Упродовж досліджуваного періоду кількість декад за зиму зі сніговим покривом у Луцьку варіювала від 1 до 12. За цей час найбільша кількість декад із сніговим покривом спостерігалася взимку 2005–2006 рр. і 2012–2013 рр. (див. рис. 2). Щодо час-

тоти формування снігового покриву в холодний період року за місяцями, то за ці двадцять років сніговий покрив найчастіше спостерігався у січні, а найменше – у березні (рис. 3).

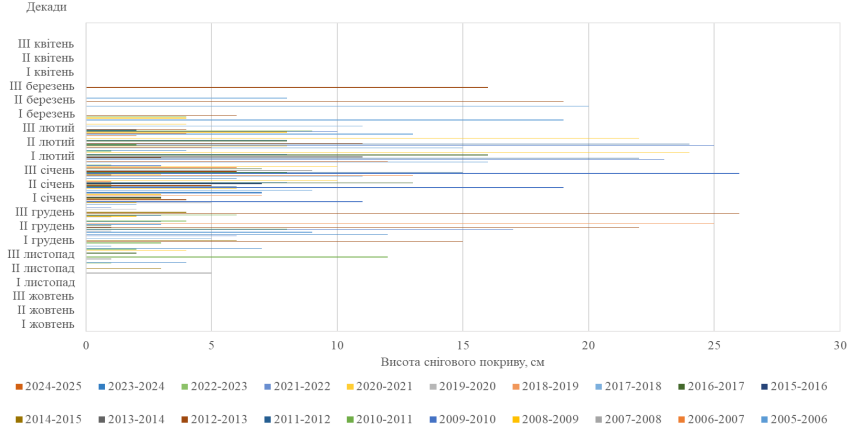

Рис. 1. Висота снігового покриву на кінець декади, метеостанція Луцьк, 2005–2025 рр. (за даними Волинського ЦГМ)

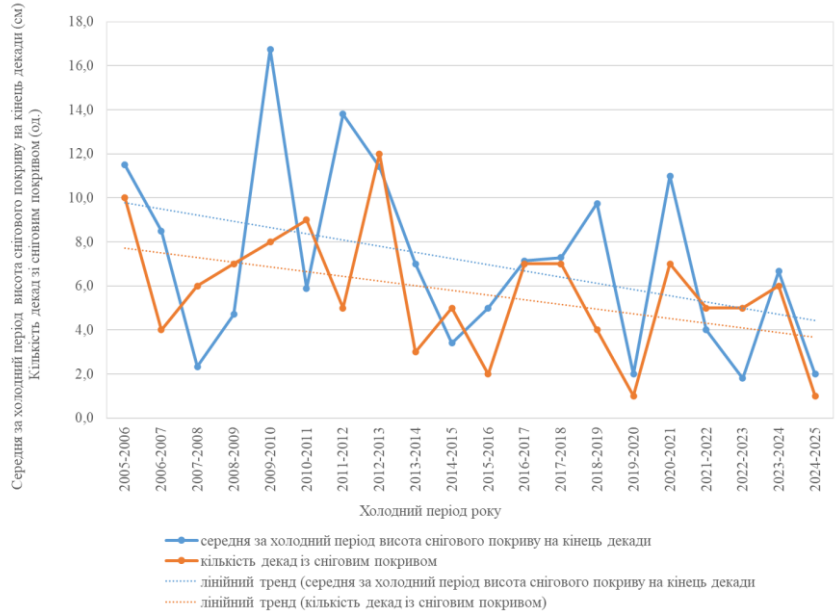

Рис. 2. Кількість декад зі сніговим покривом та середня за холодний період року висота снігового покриву на кінець декади (за даними Волинського ЦГМ)

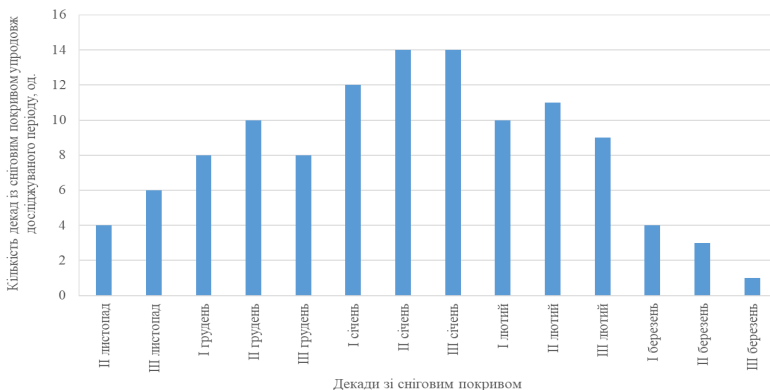

Рис. 3. Частота формування снігового покриву в холодний період року за декадами впродовж 2005–2025 рр. (визначено автором за даними Волинського ЦГМ)

Висновки. Результати дослідження свідчать, що в останні двадцять років спостерігається значне зменшення кількості твердих опадів на території міста Луцьк: досить стрімко зменшуються середня декадна висота снігового покриву і кількість декад зі сніговим покривом. Найбільш сніжним місяцем є січень, а найменший рівень висоти снігового покриву спостерігається в березні. У жовтні та квітні сніговий покрив не утворювався. За тривалістю снігового покриву найбільш сніжними були зими 2005–2006 і 2012–2013 рр., а за середньою декадною висотою снігового покриву – зима 2009–2010 рр.

Збільшення часового ряду дослідження та вивчення інших характеристик снігового покриву у зв'язку з динамікою температури повітря дадуть змогу не тільки аналізувати тенденції кліматичних змін, а й прогнозувати їх.

ЛІТЕРАТУРА

1. Валерко Р. А. Екологічна оцінка змін клімату на території м. Коростень Житомирської області. *Вісник ЖНАЕУ*. 2015. № 2 (50). Т. 1. С. 46–54.
2. Звіт про науково-дослідну роботу розроблення сценаріїв зміни кліматичних умов в Україні на середньо- та довгострокову перспективу з використанням даних глобальних та регіональних моделей. 2013. 135 с. URL: <https://uhmi.org.ua/project/rvndr/climate.pdf>
3. Павловська Т. С. Багаторічна (1974–2023 рр.) динаміка місячних сум опадів на метеостанції Луцьк (Волинська область, Україна). *Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів: матеріали X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції / за ред. Ю. М. Барського та В. Й. Лажніка (м. Луцьк, 15–16 травня 2025 р.)*. Луцьк: ФОП Мажула Ю. М., 2025. С. 119–122.
4. Павловська Т. С., Федонюк М. А., Рудик О. В. Температурний режим повітря у Волинській області: хронологічний та хорологічний аспекти. *Географічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 1. С. 39–48. DOI <https://doi.org/10.32782/geochasvnu.2023.1.04>

5. Павловська Т. Тенденції змін кількості опадів у холодний і теплий періоди року у Волинській області. *Актуальні питання історії, громадянознавства, географії та методик їх викладання*: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Рівне, 20 травня 2025 р.). Рівне, 2025. С. 179–183.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ
ROZWÓJ NOWOCZESNEJ EDUKACJI I NAUKI –
STAN, PROBLEMY, PERSPEKTYWY
TOM XIX: CZŁOWIEK, SPOŁECZEŃSTWO, HISTORIA:
DIALOG W PRZESTRZENI HUMANISTYCZNEJ

Pod redakcją:
Jan Grzesiak, Ivan Zymomrya, Vasyl Ilnytskyj

РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ:
РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ
XIX: ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, ІСТОРІЯ:
ДІАЛОГ У ГУМАНІТАРНОМУ ПРОСТОРІ

За редакцією:
Ян Гжесяк, Іван Зимомря, Василь Ільницький

Pod redakcją:
Jan Grzesiak, Ivan Zymomrya, Vasyl Ilnytskyj

Макетування та верстка – Василь Герман
Дизайн обкладинки – Олег Лазебний

***Редакція не завжди поділяє думки авторів, за зміст, достовірність інформації та
точність цитувань відповідальності не несе.***
При передруці статей посилання на збірник є обов'язковим.

Здано до набору 10.10.2025 р. Підписано до друку 24.10.2025 р.
Гарнітура Times. Формат 60х84 1/16.
Друк офсетний. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 19,2. Зам. № 14315
Наклад 100 примірників

Свідцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 2509 від 30.05.2006 р.

Друк ПП «ПÓСВІТ»
Адреса: вул. І. Мазепи, 7, м. Дрогобич, 82100 Україна
тел. факс (03244) 2-23-35, тел.: 3-38-50, 2-23-76.
E-mail: posvitdruk@gmail.com